

Un sindrom nou: alienarea parentală

A new syndrome: parental alienation

Lucia Irinescu¹

Rezumat: Autoritatea părintească reprezintă totalitatea drepturilor și obligațiilor referitoare la persoana și bunurile copilului și se exercită în mod egal de către ambii părinți în interesul superior al copilului. Această se realizează în mod natural, prin traiul în comun. Divorțul părinților nu trebuie să afecteze nici teoretic, dar nici faptic, relațiile părinți-copii. Cu toate acestea, conflictele dintre părinți, ca urmare a divorțului, au ca victime principale copiii, care cel mai adesea sunt prinși într-un război al orgoliilor, care, în final, conduce la o înstrăinare a copilului față de unul dintre părinții săi. Prezenta lucrare își propune să analizeze unul dintre principalele efecte negative ale divorțului, respectiv privarea copilului de prezența și afecțiunea unuia dintre părinți.

Cuvinte-cheie: autoritate părintească, interesul superior al copilului, minor, alienare parentală.

Abstract: The parental authority represents all the rights and obligations regarding the person and the goods of the child and is exercised equally by both parents in the best interests of the child. This is naturally achieved through shared living. The divorce of parents should not affect neither theoretically nor factually the parent-child relationships. However, conflicts between parents, as a result of divorce, have as main victims children, who are most often trapped in a war of pride, which ultimately leads to a rejuvenation of the child from one of his parents. This paper aims to analyze one of the main negative effects of the divorce, namely the deprivation of the child from the presence and affection of one of the parents.

Key-words: parental authority, minor's best interest, minor, parental alienation.

1. De la iubire la ură e un singur pas sau mai mulți?

A fost odată ca niciodată... Așa începe orice poveste. Și când auzim sau citim o poveste, ne amintim instinctiv de copilărie, de chipul mamei sau al bunicii, de cel al tatălui sau al bunicului, de frați și surori, de ulița copilăriei, de scara blocului unde am crescut, de Creangă...

În dreptul familiei, în relațiile de familie, orice poveste începe din iubire... dar iubirea, spun psihologii, nu durează mai mult de 3 ani. Și ce urmează după iubire? Divorț? Relații care sunt tributare unor principii mărețe, adeseori prăfuite de concepții greșite? Rămânem împreună de dragul copiilor? Și copiii? Ei ce vor?

---

¹ Conferențiar univ. dr., Facultatea de Drept, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, e-mail: lirinescu@yahoo.com

Ei ce simt? Să ne spună terapeuții... sau judecătorii... E oare alienarea parentală un dragon cu multe capete, pe care părinții îl creează? De fapt, soții care uită că sunt și soți și părinți? Sau care confundă cele două calități?

Principiul protejării interesului superior al copilului nu este oare exacerbant astăzi? De fapt, cine este copilul? Este rodul dragostei soților, este esența vieții pentru fiecare dintre părinți, este o unealtă în mâna unui părinte folosită numai în scopul de a provoca noi suferințe celui alt părinte, ca un bonus post-divorț? Greu de găsit un răspuns general valabil. Dar un răspuns corect din punct de vedere juridic putem da: copilul este un obiect al executării silite. Al cui? Al dreptului părintelui de a avea legături personale cu acesta, bineînțeles.

Copiii asistă astăzi, de cele mai multe ori neputincioși, la situații în care părinții nu reușesc să cadă la un acord cu privire la exercitarea autorității părintești. În continuare, sunt nevoiți să fie coparticipanți în procesul de divorț al acestora pentru ca, în final, să fie obligați să se supună unei hotărâri judecătorești care, cel puțin la nivel teoretic, răspunde intereselor afective ale copilului.

În studiul de față ne propunem să supunem analizei și o serie de hotărâri judecătorești pentru a putea exemplifica modul în care instanțele judecătorești au ales să reglementeze modalitatea în care părintele care nu mai locuiește cu minorul își valorifică dreptul de a avea legături personale cu acesta. Un lucru este cert: instanțelor de tutelă le revine sarcina să decidă cu privire la modalitățile de exercitare a dreptului părintelui care nu locuiește cu minorul de a avea legături personale cu acesta, în caz de neînțelegere între părinți.

Temeiul juridic în acest sens îl constituie art. 17 alin. (1) din Legea nr. 272/2004², care garantează dreptul copilului de a avea legături personale și contacte directe cu părinții, iar în alin. (4) prevede că „În caz de neînțelegere între părinți cu privire la modalitățile de exercitare a dreptului de a avea legături personale cu copilul, instanța va stabili un program în funcție de vârsta copilului, de nevoile de îngrijire și educare ale acestuia, de intensitatea legăturii afective dintre copil și părintele la care nu locuiește, de comportamentul acestuia din urmă, precum și de alte aspecte relevante în fiecare caz în parte”.

Mai mult, în art. 18 sunt indicate principalele modalități prin care se pot menține relațiile personale dintre părinți și copiii lor:

- întâlniri ale copilului cu părintele ori cu o altă persoană care are, potrivit acestei legi, dreptul la relații personale cu copilul;
- vizitarea copilului la domiciliul acestuia;
- găzduirea copilului, pe perioadă determinată, de către părintele sau de către altă persoană la care copilul nu locuiește în mod obișnuit, cu sau fără supravegherea modului în care relațiile personale sunt întreținute, în funcție de interesul superior al copilului;
- corespondență ori altă formă de comunicare cu copilul;

---

² Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 159 din 15.03.2014

- transmiterea de informații copilului cu privire la părintele ori la alte persoane care au, potrivit prezentei legi, dreptul de a menține relații personale cu copilul;

- transmiterea de către persoana la care locuiește copilul a unor informații referitoare la copil, inclusiv fotografii recente, evaluări medicale sau școlare, către părintele sau către alte persoane care au dreptul de a menține relații personale cu copilul;

- întâlniri ale copilului cu părintele ori cu o altă persoană față de care copilul a dezvoltat legături de atașament într-un loc neutru în raport cu copilul, cu sau fără supravegherea modului în care relațiile personale sunt întreținute, în funcție de interesul superior al copilului.

Noțiunea de *alienare parentală* este definită pentru prima dată de către profesorul Richard A. Gardner, care, totodată, a introdus și conceptul de *parental alienation syndrome* (*sindromul alienării parentale*) ca fiind „denigrarea sistematică a unui părinte de către celălalt, cu intenția îndepărtării copilului de acesta”³.

Sindromul alienării parentale a fost definit și identificat de către Colegiul Psihologilor din România, în *Dispoziția 2/2016 pentru recunoașterea fenomenului alienării parentale/părintești* și în *Protocolul privind recunoașterea alienării parentale încheiat între Institutul de Psihologie Judiciară și Asociația Română pentru Custodie Comună*⁴ ca fiind „o formă de abuz psihologic (emoțional) sever asupra copilului, constând în activitatea de denigrare sistematică a unui părinte de către celălalt părinte, cu intenția alienării (înstrăinării) copilului de către celălalt părinte”.

La rândul ei, Curtea de la Strasbourg are o jurisprudență bogată cu privire la ingerințele în dreptul la respectarea vieții de familie⁵. Curtea Europeană a Drepturilor Omului pune în balanță, pe de o parte, interesul copilului de a fi protejat într-o anumită situație care pune în pericol sănătatea și dezvoltarea sa, iar, pe de altă parte, obiectivul de a reuni familia atunci când circumstanțele o permit. Astfel, Curtea atribuie o importanță deosebită interesului superior al copilului, care în funcție de natura și de gravitatea sa, poate să predomine asupra interesului părintelui.⁶ Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis că respectul pentru viața familială implică, în materia separației copiilor de părinți,

---

³ R. A. Gardner, *The parental alienation syndrome: a guide for mental health and legal professionals, creative therapeutics*, Ed. Cresskill, ed. a 2-a, New Jersey, 1998.

⁴ Publicată în Monitorul Oficial a României, Partea I, nr. 144 din 25 februarie 2016.

⁵ Articolul 8 din Convenția europeană a drepturilor omului, intitulat „Dreptul la respectarea vieții private și de familie” prevede: „1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondentei sale. 2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.”

⁶ Hotărârea din 7 august 1996, pronunțată în Cauza Johansen împotriva Norvegiei prin care Curtea a dat prevalență interesului superior al copilului.

obligația pozitivă a statului de a lua toate măsurile necesare, atât pentru a menține legăturile personale, cât și pentru a reuni copilul cu părintele său, ținând cont de interesul superior al minorului.

Prin Hotărârea din 16 iulie 2015, pronunțată în Cauza Nazarenko împotriva Rusiei, Curtea de la Strasbourg a statuat că, având în vedere marea varietate de situații pe care le prezintă viața de familie, trebuie analizate circumstanțele particulare ale fiecărui caz, pentru a putea fi siguri că există un just echilibru între drepturile tuturor persoanelor implicate. În ceea ce privește dreptul de vizită, interesul superior al copilului nu poate să fie determinat în mod obiectiv prin raportare la o prevedere legală cu caracter general.

Totodată, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a remarcat faptul că între alienare și înstrăinarea copilului de un părinte este o graniță fină. Copilul nu poate fi obligat să aibă relații personale cu părintele divorțat, tocmai de aceea este necesară parcurgerea unei etape de consiliere psihologică prin care să se deceleze cu claritate opțiunea reală a copilului. În Hotărârea din 8 iulie 2003, pronunțată în Cauza Sommerfeld împotriva Germaniei, s-a reținut că un minor în vârstă de 13 ani al reclamantului își exprimase dorința clară de a nu se vedea cu acesta, dorință pe care o menținuse timp de mai mulți ani. Instanțele naționale au considerat că a forța pe minor să îl vadă pe reclamant i-ar putea afecta grav echilibrul emoțional și psihologic. Curtea de la Strasbourg a acceptat faptul că procesul decizional proteja suficient interesele reclamantului.

Relativ recent, Curtea Constituțională a fost sesizată cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 913 din Codul de procedură civilă, excepție ridicată într-o cauză având ca obiect soluționarea unei cereri adresate instanței pentru a dispune cu privire la efectuarea unui program de consiliere psihologică pentru minor. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul acesteia arată, în esență, că prevederile legale criticate sunt neconstituționale, întrucât au determinat înmulțirea cazurilor de alienare parentală, acest lucru fiind de natură a împiedica existența unei relații parentale normale. Astfel, procedura instituită de prevederile art. 910-914 din Codul de procedură civilă necesită aproape 12 luni pentru parcurgere, ceea ce împiedică soluționarea cauzei într-un termen rezonabil. De asemenea, aceeași procedură suspendă în mod efectiv viața de familie, ceea ce contravine interesului superior al copilului. Curtea Constituțională a decis că „Copilul nu poate fi sancționat pentru că nu mai dorește să aibă relații personale cu unul dintre părinți, dar această dorință a sa este analizată cu ajutorul unui psiholog specializat capabil să deceleze opiniile reale ale minorului de atitudinile condiționate de un eventual conflict de loialitate sau de manipularea părintelui căruia i-a fost încredințat copilul. Sigur că autoritățile competente trebuie să acționeze cu celeritate în sensul rezolvării acestor situații delicate care țin de viața de familie, însă textul legal criticat nu prezintă niciun viciu de neconstituționalitate”.⁷

---

⁷ Decizia 18/2019 [R] referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 913 din Codul de procedură civilă publicată în M. Of. 685 din 2019.08.20.

În același sens, Curtea de la Strasbourg a reiterat în Hotărâre din 2018 în Cauza R. I. și alții împotriva României⁸ faptul că „datoria autorităților de a lua măsuri pentru a înlesni reîntregirea familiei nu este absolută, deoarece reunirea unui părinte cu copiii care locuiesc de mai mult timp împreună cu celălalt părinte nu poate avea loc imediat și poate necesita luarea de măsuri pregătitoare” și a considerat că în cauză „autoritățile nu au acționat în timp util și nu au făcut ceea ce era rezonabil în acele circumstanțe pentru executarea sentințelor de încredințare a minorilor, nereușind astfel să realizeze un echilibru just între interesele concurente ale persoanei și ale comunității”, reclamanții neputând să beneficieze de o protecție efectivă a dreptului lor la respectarea vieții lor de familie fiind astfel încălcat art. 8 din Convenție (paragraful 66 din Hotărâre)⁹.

2. Doamna cu pantofi albaștri există? De prin instanțe adunate

În cele ce urmează, ne propunem să identificăm și să exemplificăm modalitățile în care se manifestă sindromul alienării parentale, situațiile care generează acest efect și cum reușesc să identifice și să anihileze instanțele de tutelă astfel de fenomene. Rolul judecătorilor chemați să se pronunțe în cauze în care se invocă o eventuală alienare parentală este unul decisiv, ei apelând la ajutorul experților psihologi, care trebuie să evalueze întreg mediul psiho-familial din cauză. În final, instanța de tutelă trebuie să aprecieze în conformitate cu interesul superior al copilului.

Semnificativă și deosebit de impresionantă în acest sens este relatarea avocatului care a reprezentat-o pe mama copilului într-un dosar care avea ca obiect stabilire legături personale cu minorul¹⁰. Aceasta a fost impresionată de modul în care magistratul, numit metaforic „Doamna cu pantofi albaștri” a ales să soluționeze conflictul dintre doi părinți, în care prins la mijloc era un băiețel de 8 ani. Decizia Tribunalului Alba, instanța competentă să soluționeze acțiunea, nu iese cu nimic din tiparul altor hotărâri judecătorești de același fel, în sensul că în dispozitivul acesteia se arată că „*Obligă pârâtul să permită reclamantei să aibă legături personale cu minorul, în prima și a treia săptămână din fiecare lună, de vineri de la ora 16:00 până duminică la ora 11:00, în vacanța de vară între 20 iunie și 01 august, de sărbătorile de Paște în anii impari și de Crăciun în anii pari, în data de 22 martie între orele 15:00-19:00 în anii impari, prin luarea minorului la domiciliul reclamantei și aducerea acestuia la domiciliul pârâtului, la expirarea perioadei stabilite. Obligă pârâtul să permită reclamantei să aibă legături personale cu minorul prin convorbiri telefonice și corespondență prin intermediul mijloacelor de comunicare pe internet, în fiecare săptămână*”.

---

⁸ Publicată în M. Of. 577 din 15.07.2019

⁹ Curtea deplânge faptul că autoritățile nu au acordat o atenție deosebită destrămării progresive a legăturii dintre prima reclamantă și copiii săi și nici comportamentului manipulator al tatălui.

¹⁰ https://adevarul.ro/locale/alba-iulia/final-fericit-povestea-doamnei-pantofi-albastri-judecatoarea-incantat-romania-1_58b001e25ab6550cb8c45337/index.html

Speța este una clasică: în timp ce mama era în străinătate, la muncă, soțul a obținut și divorțul, și custodia exclusivă asupra copilului. Reîntoarsă în țara, mama a venit să-și vadă copilul, i-a adus cadouri, l-a sunat încontinuu, fostul soț interzicându-i total orice formă de acces la minor. Martorii lui au spus lecția dinainte învățată: nu tatăl e cauza, ci copilul, care nici nu vrea să audă de mamă. În cursul audierii, copilul a scris pe o hârtie: „Mama... tata zice să scăpam de tine”. „Doamna judecător cu pantofi albaștri coboară de pe podium, traversează sala, iese pe ușă destinată oamenilor obișnuiți, și, ajunsă în hol, întinde mâna stângă către mamă, iar cea dreaptă către copil. Uite așa, toți 3, ca într-o poveste din cea mai frumoasă carte, intră în camera destinată Arhivei și nu mai ies de acolo decât după un sfert de ceas... Când a scăpat de sub influența total irațională a tatălui, copilul s-a cuibărit în brațele mamei sale, ca și cum nu ar fi fost despărțiți nici măcar o secundă. Asta a vrut să verifice magistratul, pentru a fi sigur că va da o soluție corectă, că-și va pune semnătura pe o hotărâre corectă, că va putea dormi împăcat, că a decis corect și nu s-a jucat de-a justiția, cu viețile oamenilor”¹¹.

Într-o altă speță, în urma consilierii și a raportului întocmit de psihologul judiciar desemnat, s-a stabilit că este vorba despre o alienarea parentală cu un factor de risc pentru minoră. Abuzul emoțional vine din partea tatălui său, care se află în relație de încredere, răspundere sau putere cu copilul, durează de circa 7 luni de zile, este repetitiv și susținut, duce la afectarea diverselor paliere ale psihicului copilului devenind abuz psihologic, care are consecințe mai grave decât abuzul emoțional și pe termen lung asupra dezvoltării copilului. Mai mult, tatăl a izolat-o pe minoră de orice mediu străin sau persoană capabilă să o convingă pe minoră de realitate, minora nesocializând, neieșind la joacă în parc, iar când este acasă nu răspunde la telefon dacă este căutată de mama, bunei materni, rude. Instanța a arătat că alienarea înseamnă că prin gânduri, acțiuni și maniere verbale sau non-verbale minora este abuzată emoțional, îndoctrinată pentru a o determina să creadă că celălalt părinte este un dușman sau pentru a-i sugera ostilitatea sau inferioritatea acestuia. Celălalt părinte este vorbit de rău în fața copilului de către alienator - tatăl, vizitele copilului la părintele alienat - mama sunt restricționate sau alienatorul încearcă să controleze activitățile pe care copilul le va face atunci când se va afla cu celălalt părinte¹².

Se conturează astfel o serie de tehnici de manipulare pe care instanțele trebuie să le identifice în cadrul alienării parentale.¹³ În mod evident, ei au nevoie

¹¹ *Ibidem*.

¹² Jud. Arad, sentința civilă nr. 4127/2016 din 25-iul-2016, disponibilă online pe sintact.ro.

¹³ În doctrină au fost identificate o serie de tehnici de manipulare pe care le folosește părintele alienator pentru a schimba modul în care copilul relaționează cu celălalt părinte: jocul numelor (constă în folosirea de apelative depreciative la adresa celuilalt părinte); repetarea neîncetată a acelorași idei (formulează constant formulări denigratoare la adresa celuilalt părinte); istoria revizionistă (alterarea amintirilor reale ale copilului în scopul de a sădi altele noi, nereale); prezentarea viziunii părintelui denigrator drept adevăr; minciuna; indulgența excesivă (atragerea copilului prin concesiile excesive, dăunătoare acestuia). Pen-

de ajutorul unor psihologi care să aibă expertiză în evaluarea minorilor și experiență în cazurile de protecție a minorului. mai adesea, psihologii identifică la copiii care sunt afectați de alienare parentală simptome precum: campania de denigrare; susțineri nereale privind violențe la care ar fi suspusă de către mamă, explicațiile vagi, absurde despre motivele denigrării, lipsa de ambivalență, fenomenul de gânditor independent.

Raportul de expertiză psihologică întocmit în astfel de cauze vine în întâmpinarea deciziilor instanțelor. Într-o cauză, din raportul de expertiză psihologică se desprinde concluzia că „Minorul prezintă indicatorii sindromului alienării parentale (PAS) într-o formă moderată. Conform literaturii de specialitate Sindromul Alienării Parentale (Parental Alienation Syndrome – PAS) constă în denigrarea sistematică a unui părinte de către celălalt părinte, cu intenția îndepărtării copilului de acesta. (...) De asemenea, o altă variantă este să spună că sunt de acord ca minorul să meargă la celălalt părinte, dar din păcate, copilul nu vrea, iar el/ea nu vrea să-l oblige. Acest proces începe, în multe cazuri, încă dinaintea finalizării divorțului. Sindromul se dezvoltă din cauza fricii copiilor de a pierde afecțiunea părintelui cu care petrec cel mai mult timp”.¹⁴

Sindromului alienării parentale (PAS) într-o formă moderată este, conform literaturii de specialitate, cea în care părintele alienator intervine în relația copilului cu celălalt părinte, dar în aparență va sprijini implicarea acestuia. Sunt cazuri în care programul copilului este încărcat cu diverse activități școlare sau sociale, care împiedică relaționarea copilului cu celălalt părinte.

Dacă celălalt părinte obiectează, părintele alienator consideră că nu-i pasă de activitățile în care este implicat copilul. În această etapă a PAS, contribuția părintelui alienator la înstrăinarea copilului este semnificativă și are repercusiuni asupra relației acestuia cu celălalt părinte. Părintele alienator interacționează cu celălalt părinte într-un mod generator de conflict, astfel încât relația acestuia cu copilul să se răcească. Dacă în etapa ușoară, copilul menține o relație afectuoasă cu celălalt părinte, în etapa moderată și membrii familiei celuilalt părinte pot deveni subiect al campaniei de denigrare. Pot apărea dificultăți serioase în relaționarea copilului cu celălalt părinte, dar acestea diminuează după perioada de tranziție și programul de vizitare se poate desfășura normal, în contrast cu etapa severă, când desfășurarea programului de vizitare este aproape imposibilă, copilul având un comportament agresiv sau provocativ, acești copii afirmând frecvent că nu doresc să îl vadă sau să vorbească cu celălalt părinte.¹⁵

Practica a dezvăluit foarte puține situații în care părinții au reușit să aibă înțelepciunea de a feri copilul de orice observații negative față de celălalt părinte,

---

tru detalii, a se vedea A. R. Motica, *Alienarea parentală sau cum să crești un copil nefericit, în Autoritatea părintească. Între măreție și decădere*, Ed. Solomon, 2018, p. 339 și urm.

¹⁴ Tribunalul Ilfov, dec. nr. 1491/2019 din 28 martie 2019, www.sintact.ro.

¹⁵ Pentru detalii, a se vedea I. Nicolae, *Reflectarea sindromului de „alienare parentală” în jurisprudența românească*, în „Pandectele Române” nr. 11/2016; D. F. Barbur, *Alienarea parentală*, în „Pandectele Române” nr. 6/2016.

cu dorința de a păstra copilului un echilibru și o imagine pozitivă a părintelui absent.

Spre exemplu, într-o altă situație, instanța a constatat că în prezența minorei, tatăl o jignește și o amenință continuu față de aceasta sau telefonic pe mamă. Fiind la o vârstă mică minora este complet neajutorată pentru a înțelege ce i se întâmplă și pentru a se apăra în această campanie a tatălui de denigrare a mamei sale, imită comportamentul și vocabularul tatălui pentru a obține satisfacțiile materiale pe care acesta i le oferă. Se remarcă faptul că minora are acest comportament doar în prezența tatălui. Totodată, se constată că i-a fost transmisă ostilitatea tatălui față de pârâtă și minorei, așa se explică cele constatate de psiholog cu ocazia evaluării întocmite. Însă toate acestea nu sunt de natură să o descalifice pe mama-pârâtă ca părinte, iar instabilitatea afectivă și emoțională a minorei, pe fondul unei imaturități psihice și a lipsei experienței de viață, o privează pe aceasta de posibilitatea de a sesiza care este adevăratul său interes și, adesea de a discerne între bine și rău. Pe cale de consecință, instanța apreciază că minora prezintă o formă ușoară de alienare parentală ca urmare a erorilor comportamentale ale tatălui, care nu a reușit să depășească resentimentele personale generate de comportamentul pârâtei. În ceea ce privește pe pârâtă, aceasta a avut capacitatea de a recunoaște că a adus în locuință un alt bărbat, în prezența minorei, precizând că nu o să se mai întâmple, însă punând în balanță, acest aspect, față de întregul comportament al reclamantului, se apreciază că nu constituie un motiv de a stabili domiciliul minorei la tată¹⁶. Totodată, imaginea maternă compromisă și distorsionată, ca efect al fenomenului de alienare parentală, provocat de tatăl reclamant, impune îmbunătățirea relației cu mama sa, pentru a înlătura apariția unei consecințe negative pe plan psihologic pe termen lung. Dacă s-ar stabili locuința minorei la tată, posibilitățile refacerii relațiilor dintre pârâtă și fiica sa se vor diminua semnificativ.

Alte instanțe au reținut că sindromul alienării parentale se manifestă prin scenarii denigratoare la adresa părintelui discontinuu, raționalizări/motivări absurde pentru denigrare la adresa părintelui discontinuu, susținerea reflexă/necondiționată a părintelui alienator în caz de conflict, prezența unor scenarii împrumutate care există și la părintele alienator, iar recomandările vizează consiliere psihologică pentru copil și părinți, informarea părinților despre faptul că sindromul alienării parentale este profund traumatizant pentru copil și are consecințe asupra structurii psihice a acestuia și intervenția judecătorului sub aspectul stabilirii unor ședințe de consiliere¹⁷.

3. Rolul instanțelor de judecată în neutralizarea efectelor sindromului de alienare parentală

În mod evident, instanțele nu au pârghiile necesare a impune părinților să se comporte în mod civilizată, și nu dețin mijloace de natură a-i convinge pe

---

¹⁶ Jud. Pătârlagele, dec. civ. nr. 1133/2019 din 2 octombrie 2019, www.sintact.ro.

¹⁷ Jud. Iași, sent. civ. nr. 3010/2017 din 8 martie 2019, www.sintact.ro.

aceștia că echilibrul copilului se regăsește doar atunci când relația părinților (fie că mai formează sau nu un cuplu) este, în egală măsură echilibrată.

Respectarea interesului superior al copilului trebuie să fie preocuparea de bază a ambilor părinți, iar trecutul comun al acestora nu trebuie să estompeze prioritățile copilului și drepturile sale, căci mai întâi de toate copilului îi aparține dreptul de a avea legături personale cu fiecare părinte, iar negarea acestui drept poate produce traume profunde acestuia în plan emoțional și psihic.

Cu toate acestea, poate stabili anume obligații în sarcina părinților, obligații care în opinia instanței pot ajuta minorul să crească în prezența ambilor părinți, ipoteză care pe termenul lung este, fără puțință de tăgadă, în interesul minorului.

Având în vedere că singurul mod în care copiii au o șansă de a avea o relație normală cu părintele nerezident este petrecând timp cu acesta, în astfel de situații, cel mai adesea, instanțele apreciază că este oportună stabilirea unui program de vizitare de care ambele părți să fie ținute, evitându-se astfel alte certuri suplimentare, dar care în egală măsură să respecte și drepturile părintești ale părintelui nerezident.

Spre exemplu, într-o cauză, deși pârâta susține că minorul nu dorește să își vadă tatăl și că minorul este o ființă mai echilibrată și calmă de când nu mai este tatăl său prezent în viața sa, instanța apreciază că aceste afirmații constituie opinii subiective ale mamei, care cel mai probabil reflectă viziunea unui copil de 6 ani, fără discernământ format, influențat de certurile părinților și de atitudinea acestora care nutresc în continuare sentimente negative unul față de celălalt¹⁸.

Pentru a putea preveni efectele sindromului alienării parentale, trebuie stabilit și respectat un program de legături personale, întrucât minorul are nevoie de timp și de afecțiune din partea tatălui pentru a construi o relație bazată pe propriile percepții.

Instanța mai reține că între părți există o relație tensionată care constituie un obstacol major în calea dezvoltării unei relații bazate pe afecțiune și încredere între minor și tatăl său. Este incontestabil, faptul că la acest rezultat a contribuit și incapacitatea părinților de a colabora pentru a depăși resentimentele personale în scopul dezvoltării unei relații armonioase a minorului cu fiecare dintre părinți, precum și conduita mamei de a nu încuraja, în mod real, relația copilului cu tatăl și de a transmite minorului, mesaje negative despre tată, chiar involuntar.

Într-o altă cauză în care se solicită stabilirea unui program de vizitare minor, cu constatarea alienării parentale a minorilor, expertul constată că minorii trăiesc conflicte de loialitate, având impresia că mergând la un părinte îl trădează pe celălalt. Prezența semnelor de alienare parentală face ca inserarea mamei în programul lor să fie extrem de dificilă, de aceea, se recomandă să se facă gradual. Nu se recomandă schimbarea domiciliului minorilor la acest moment, dar acest lucru poate fi luat în calcul în viitorul apropiat dacă minorii se vor adapta la domiciliul mamei și al unchilor și dacă își vor dori acest lucru¹⁹.

---

¹⁸ Jud. Târgu Mureș, dec. nr. 4921/2019 din 6 decembrie 2019, www.sintact.ro

¹⁹ Jud. Vatra Dornei, dec. nr. 540/2019 din 11 iunie 2019, www.sintact.ro.

Concluzii

Relația părinte-copil stă la baza dezvoltării acestuia ca individ. Aceasta relație se poate hrăni în funcție de cele două dimensiuni ale părinților: mamă și tată. Când exprimarea acestor funcții este în armonie sau corespunde nevoilor copiilor, atunci este asigurată o dezvoltare armonioasă a copiilor.

Este recunoscut faptul că în cadrul familiei copilul își dezvoltă simțul identității. O relație pozitivă și consistentă cu părinții, în care aceștia reușesc să vină în întâmpinarea nevoilor sale este cadrul ideal pentru dezvoltarea minorului.

Orice măsură luată în ceea ce privește copilul, care nu ține cont de faptul că minorul are nevoie de ambii săi părinți are un efect negativ direct asupra copilului, mărinde perioada de instabilitate din viața acestuia și reducând posibilitățile de adaptare ale copilului.